

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حل المسائل ریاضی ششم

۱۳۹۵

ریاضی

ششم دبستان

تدوین این مجموعه با ذکر منابع به صورت یک جا
محسن سوقی آموزگار ششم دبستان شهید سید احمد آلبوشوکه شهرستان امیدیه

www.riazi1000.ir

ریاضی هزار

سایت مرجع (کلیک کنید)

www.riazi1000.ir

سایت ششم (کلیک کنید)

www.riazisheshom.ir

کلیک کنید

عددها و الگوها | کسرها | اعداد اعشاری | تقارن و مختصات | اندازه گیری | نسبت، تناسب | تقریب

تدریس خصوصی آنلاین سراسر کشور

(تماس تصویری)

حضور (فقط تهران)

رفع اشکال - تقویتی - تیزهوشان و آزمون ورودی مدارس خاص

غرب

۴۴۴۶۹۹۲۱

شمال

۲۲۸۶۹۰۳۸

مرکز و شرق

۷۶۸۷۵۸۴۵

مشاور ثبت نام (خانم هاشمی) ۱۴۰۰-۶۰۱-۰۹۱۰

برای عضویت در کانال تلگرام @riazi1000 کلیک کنید:

دانلود حل تمرین کتاب ریاضی ششم جدید - ۵

اعداد مثلثی - شنبه 02 مرداد 1395 - 7:50

تساوی کسر ها - سه شنبه 29 تیر 1395 - 5:49

جمع کسر ها - سه شنبه 01 تیر 1395 - 2:39

جزوه نسبت و تناسب ریاضی ششم - جمعه 07 اسفند 1394 - 12:57

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اعداد اعشاری ریاضی ششم کد 721 - جمعه 23 بهمن 1394 - 2:18

حل تمرین 4 صفحه 90 ریاضی ششم (فصل نسبت، تناسب و درصد) - سه شنبه 06 بهمن 1394 - 2:22

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی کسر متعارفی ریاضی ششم کد 711 - جمعه 02 بهمن 1394 - 5:54

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اعداد تقریبی کد 741 - شنبه 19 دی 1394 - 5:55

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اندازه گیری طول و زاویه ریاضی ششم کد 731 - دوشنبه 07 دی 1394 - 9:29

آزمون اعداد اعشاری با پاسخ تشریحی ریاضی ششم دبستان کد 621 - چهارشنبه 02 دی 1394 - 11:53

آزمون پایانی اندازه گیری طول و زاویه ریاضی ششم - جمعه 13 آذر 1394 - 10:21

نحوه تدریس درس اول فصل سوم - سه شنبه 03 آذر 1394 - 10:43

نمونه سوال فصل اول و دوم ریاضی ششم ابتدایی - سه شنبه 26 آبان 1394 - 8:34

نکته های آموزشی فصل کسر متعارفی - جمعه 15 آبان 1394 - 5:20

نحوه تدریس نمایش اعشاری اعداد - یکشنبه 10 آبان 1394 - 11:49

نحوه تدریس فصل دوم ریاضی ششم دبستان- اعداد اعشاری - یکشنبه 26 مهر 1394 - 6:07

تمرین 1 صفحه 11 ریاضی ششم - جمعه 17 مهر 1394 - 7:46

هرگز این جمله را به فرزندتان نگوید!!!! - چهارشنبه 15 مهر 1394 - 6:27

نمونه سوال امتحانی نوبت دوم (خرداد ماه) - شنبه 19 اردیبهشت 1394 - 6:30

نمونه سوال فصل هفتم - چهارشنبه 20 اسفند 1393 - 8:37

نمونه سوال فصل ششم - چهارشنبه 20 اسفند 1393 - 8:25

نمونه سوال فصل ششم (آمار و احتمال) - سه شنبه 16 دی 1393 - 11:18

فعالیت 1 صفحه 36 (تقسیم اعشاری بر روی محور) - شنبه 15 آذر 1393 - 11:01

تمرین 1 صفحه 109 - یکشنبه 09 آذر 1393 - 11:38

تمرین 4 صفحه 25 - یکشنبه 09 آذر 1393 - 11:03

تقسیم اعداد اعشاری بر اعداد اعشاری - سه شنبه 04 آذر 1393 - 9:34

نمونه سوال کسر متعارفی - جمعه 30 آبان 1393 - 7:33

نمونه سوال نسبت، تناسب و درصد - جمعه 30 آبان 1393 - 1:30

نمونه سوال تقریب - پنجشنبه 29 آبان 1393 - 11:43

تمرین 1 صفحه 39 ریاضی ششم - سه شنبه 27 آبان 1393 - 6:00

دانلود رایگان نمونه سوال فصل اندازه گیری طول و زاویه - شنبه 24 آبان 1393 - 5:01

دانلود رایگان نمونه سوال اعداد اعشاری - شنبه 24 آبان 1393 - 4:41

تدریس خصوصی ریاضی ششم ابتدایی - شنبه 24 آبان 1393 - 1:49

تمرین 1 صفحه 10 - چهارشنبه 21 آبان 1393 - 8:10

ساده کردن کسر ها- تمرین 1 صفحه 9 - شنبه 03 آبان 1393 - 6:42

کامنت های زرد رنگ ؛ مربوط به راهنمای معلم و

کلیدها و متون و کادر های سبز رنگ ؛ پاسخ تمرینات می باشد.

برای مشاهده متن داخل کامنت ها ، باید فایل PDF را

با نرم افزار آکروبات ریدر باز نمایید و

سپس روی شکل کامنت کلیک نمایید .

۲
کسر

تعداد دانش آموزان ایرانی در سال ۱۳۹۴، حدود ۱۲ میلیون نفر و جمعیت کشورمان در آن سال حدود ۸۰ میلیون نفر بود.
بنابراین نزدیک به $\frac{1}{7}$ جمعیت ایران را در سال ۱۳۹۴ دانش آموزان تشکیل می دادند.

تدوین این مجموعه با ذکر منابع به صورت یک جا
محسن سوقی آموزگار ششم دبستان شهید سید احمد آلبوشوکه شهرستان امیدیه

جمع و تفریق کسرها

فعالیت

۱- با توجه به آنچه از کسر آموخته اید، مثال هایی از کسر در اطراف خود طرح و با دانش آموزان دیگر در این باره گفت و گو کنید. **باز پاسخ - کسری از حیاط دبستان که باغچه است - کسری از لیوان که آب دارد - کسری از کیک که خورده شده است ...**

۲- در جدول زیر کسر یا عدد مخلوط مناسب را بنویسید و شکل های لازم را رسم یا رنگ کنید. آخرین سطر را به دلخواه خودتان کامل کنید.

واحد	مقدار رنگ شده	عدد مخلوط	کسر
		$3\frac{1}{2}$	$\frac{7}{2}$
		ندارد	$\frac{2}{3}$
		$1\frac{3}{4}$	$\frac{7}{4}$
		$2\frac{4}{5}$	$\frac{14}{5}$
		$3\frac{1}{4}$	$\frac{13}{4}$
		ندارد	$\frac{1}{6}$

۳- حاصل جمع و تفریق ها را پیدا کنید. هر جا لازم است عددهای مخلوط را به کسر تبدیل کنید.

$$\frac{1}{3} - \frac{1}{5} = \frac{5}{15} - \frac{3}{15} = \frac{2}{15}$$

+ راه حل دیگر

$$7 - 3\frac{1}{4} = \frac{7}{1} - \frac{13}{4} = \frac{28}{4} - \frac{13}{4} = \frac{15}{4}$$

$$3\frac{1}{2} + \frac{5}{7} = \frac{7}{2} + \frac{5}{7} = \frac{49}{14} + \frac{10}{14} = \frac{59}{14}$$

$$\frac{1}{2} + \frac{1}{8} = \frac{4}{8} + \frac{1}{8} = \frac{5}{8}$$

+ راه حل دیگر

$$5\frac{2}{3} - 1 = \frac{17}{3} - \frac{1}{1} = \frac{17}{3} - \frac{3}{3} = \frac{14}{3}$$

$$2\frac{3}{5} + 4\frac{2}{10} = \frac{13}{5} + \frac{42}{10} = \frac{26}{10} + \frac{42}{10} = \frac{68}{10}$$

فعالیت

ناهید دیروز $\frac{3}{4}$ لیتر و امروز $\frac{5}{6}$ لیتر شیر نوشیده است. او می‌خواهد بداند در این دو روز روی هم چند لیتر شیر نوشیده است. راه‌حل او و دوستش را توضیح دهید. هر جا که لازم است راه‌حل را کامل کنید.

الف) ناهید ابتدا کسرهای مساوی $\frac{3}{4}$ و $\frac{5}{6}$ را با مخرج‌های برابر پیدا کرد و بعد پاسخ را به دست آورد:

$$\frac{3}{4} = \frac{18}{24} \quad \frac{5}{6} = \frac{20}{24}$$

$$\frac{3}{4} + \frac{5}{6} = \frac{18}{24} + \frac{20}{24} = \frac{38}{24} = \frac{19}{12} = 1\frac{7}{12} \text{ لیتر}$$

ب) مهدیه به روش دیگری عمل کرد. روش او و ناهید را با هم مقایسه کنید.

$$\frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{9}{12}$$

$$\frac{5}{6} = \frac{10}{12}$$

مهدیه، مانند ناهید بین دو کسر، مخرج مشترک پیدا کرده؛ ولی چون مخرج مشترک مهدیه کوچکتر است، ساده‌تر و سریع‌تر حل می‌شود.

$$\frac{3}{4} + \frac{5}{6} = \frac{9}{12} + \frac{10}{12} = \frac{19}{12} = 1\frac{7}{12} \text{ لیتر}$$

ب) شما کار مهدیه را ادامه دهید و کسرهای مساوی $\frac{3}{4}$ و $\frac{5}{6}$ را بنویسید.

$$\frac{3}{4} = \frac{6}{8} = \frac{9}{12} = \frac{12}{16} = \frac{15}{20} = \frac{18}{24} = \frac{21}{28} = \frac{24}{32} = \frac{27}{36}$$

$$\frac{5}{6} = \frac{10}{12} = \frac{15}{18} = \frac{20}{24} = \frac{25}{30} = \frac{30}{36}$$

کسرهای مساوی چگونه به دست آمده‌اند؟

کسرهای مساوی، الگوهای منظم صورت و مخرج هستند. به عبارت دیگر صورت و مخرج کسر اول، در اعداد ثابت ضرب می‌شود.

در کسرهای بالا دو کسر دیگر با مخرج‌های برابر پیدا کنید که با $\frac{3}{4}$ و $\frac{5}{6}$ برابر باشند. سپس آنها را با هم جمع و نتیجه را با (الف) و (ب) مقایسه کنید.

$$\frac{3}{4} + \frac{5}{6} = \frac{27}{36} + \frac{30}{36} = \frac{57}{36} = \frac{19}{12} = 1\frac{7}{12}$$

پاسخ‌ها در هر سه روش برابر هستند. ولی با کوچکترین مخرج مشترک، حل مسأله ساده‌تر و سریع‌تر است.

برای جمع $\frac{3}{4} + \frac{5}{6}$ ابتدا دو کسر مساوی با مخرج‌های برابر به دست آوریم. هر یک از اعداد ۱۲، ۲۴ و ۳۶ را یک **مخرج مشترک** دو کسر می‌نامیم.

$$\frac{3}{4} + \frac{5}{6} = \begin{cases} \frac{9}{12} + \frac{10}{12} \\ \frac{18}{24} + \frac{20}{24} \\ \frac{27}{36} + \frac{30}{36} \end{cases}$$

عدد ۱۲ **کوچک‌ترین مخرج مشترک** دو کسر است و محاسبات را ساده‌تر می‌کند. برای جمع یا تفریق دو کسر با مخرج‌های نابرابر بهتر است ابتدا کوچک‌ترین مخرج مشترک دو کسر را بیابیم و سپس جمع یا تفریق را انجام دهیم.

کار در کلاس

۱- ابتدا کوچک‌ترین مخرج مشترک دو کسر را مانند نمونه بیابید و سپس جمع یا تفریق را انجام دهید.

$$\frac{5}{18} + \frac{1}{12} = \frac{10}{36} + \frac{3}{36} = \frac{13}{36}$$

با توجه به فعالیت قبل کافی است مضرب‌های ۱۸ و ۱۲ را به دست آوریم:

مضرب‌های ۱۸: ۱۸، ۳۶، ۵۴، ...

مضرب‌های ۱۲: ۱۲، ۲۴، ۳۶، ...

کوچک‌ترین مضرب مشترک ۳۶ است.

یعنی کوچک‌ترین مخرج مشترک ۱۸ و ۱۲ عدد ۳۶ است.

$$\frac{5}{18} + \frac{1}{12} = \frac{10}{36} + \frac{3}{36} = \frac{13}{36}$$

$$\frac{3}{10} - \frac{4}{15} = \frac{9}{30} - \frac{8}{30} = \frac{1}{30}$$

$$\frac{7}{24} + \frac{5}{16} = \frac{14}{48} + \frac{15}{48} = \frac{29}{48}$$

$$\frac{5}{12} - \frac{1}{9} = \frac{15}{36} - \frac{4}{36} = \frac{11}{36}$$

۲- حاصل جمع یا تفریق عددهای مخلوط را به دست آورید. اگر لازم است عدد مخلوط را به کسر تبدیل کنید:

$$2\frac{3}{4} + 1\frac{5}{6} = \frac{11}{4} + \frac{11}{6} = \frac{33}{12} + \frac{22}{12} = \frac{55}{12} = 4\frac{7}{12}$$

$$2\frac{1}{12} - \frac{3}{16} = \frac{25}{12} - \frac{3}{16} = \frac{100}{48} - \frac{9}{48} = \frac{91}{48} = 1\frac{43}{48}$$

تمرین

۱- حاصل جمع یا تفریق‌های زیر را به دست آورید:

$$\frac{7}{10} + \frac{3}{4} = \frac{14}{20} + \frac{15}{20} = \frac{29}{20} = 1\frac{9}{20}$$

$$\frac{8}{9} - \frac{1}{3} = \frac{8}{9} - \frac{3}{9} = \frac{5}{9}$$

$$7 - 3\frac{1}{5} = \frac{7}{1} - \frac{16}{5} = \frac{35}{5} - \frac{16}{5} = \frac{19}{5} = 3\frac{4}{5}$$

$$\frac{2}{21} + \frac{5}{6} = \frac{4}{42} + \frac{35}{42} = \frac{39}{42}$$

$$\frac{11}{12} - \frac{4}{9} = \frac{33}{36} - \frac{16}{36} = \frac{17}{36}$$

$$1\frac{1}{18} + 2\frac{1}{8} = 3\frac{4}{72} + \frac{9}{72} = 3\frac{13}{72}$$

۲- اعداد زیر را از کوچک به بزرگ (و از چپ به راست) مرتب کنید:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{5}{6}, 1, \frac{1}{18}, 5$$

$$\frac{1}{18} < \frac{1}{3} < \frac{1}{2} < \frac{5}{6} < 1 < 5$$

۳- حاصل $\frac{99}{100} + \frac{5}{8}$ به کدام یک از عددهای زیر نزدیک‌تر است؟ زیرا، $\frac{99}{100}$ به ۱ و $\frac{5}{8}$ به $\frac{1}{5}$ نزدیک است. راه دیگر: هم مخرج کردن کسرها
الف) ۳ (ب) ۱۰ (ب) $\frac{1}{5}$ (ب) ۵ (ت) $\frac{99}{100}$ (ت) ۹/۹ (ث)

۴- طول یک باغچه‌ی مستطیل شکل $2\frac{1}{3}$ متر و عرض آن $1\frac{1}{4}$ متر است. محیط و مساحت این باغچه را به دست آورید.

$$\text{طول} + \text{عرض} = 2\frac{1}{3} + 1\frac{1}{4} = 3\frac{7}{12}$$

$$\text{محیط} = 3\frac{7}{12} \times 2 = 6\frac{7}{6}$$

$$\text{مساحت} = 2\frac{1}{3} \times 1\frac{1}{4} = 2\frac{5}{12}$$

۵- کدام یک درست و کدام یک نادرست محاسبه شده است؟ هر جا لازم است راه حل را اصلاح کنید.

درست $\frac{7}{5} + \frac{3}{5} = \frac{7+3}{5} = \frac{10}{5} = 2$

نادرست $\frac{3}{15} + \frac{3}{20} = \frac{3}{15+20} = \frac{3}{35}$

$\frac{12}{60} + \frac{9}{60} = \frac{21}{60} = \frac{7}{20}$

$$\frac{5}{12} + \frac{7}{10} = \frac{25}{60} + \frac{42}{60} = 1\frac{7}{60}$$

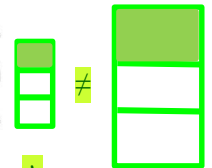
$$\frac{5}{12} + \frac{7}{10}$$

۶- برای جمع روبه‌رو یک مسئله بنویسید و آن را حل کنید:

باز پاسخ - برای تهیه کیک پرتقالی به $\frac{5}{12}$ کیلوگرم آرد و برای تهیه کلوچه به $\frac{7}{10}$ کیلوگرم آرد نیاز داریم. روی هم چه مقدار آرد نیاز داریم؟

۷- دو نیکوکار هر کدام $\frac{1}{3}$ دارایی خود را برای ساختن مدرسه اهدا کردند. آیا به‌طور قطعی می‌توان گفت مقدار پول اهداشده توسط این دو نفر مساوی است؟ مثال بزنید. از رسم شکل هم می‌توانید کمک بگیرید. خیر - به شرطی مساوی می‌شود که دارایی این دو نفر یکسان باشد.

۸- دو کسر $\frac{1}{4}$ و $\frac{2}{3}$ را به سه روش مقایسه کنید:

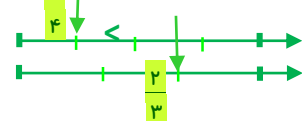
الف) به کمک محور اعداد

ب) با مخرج مشترک گرفتن $\frac{1}{4} = \frac{3}{12} < \frac{2}{3} = \frac{8}{12}$

$$\frac{2}{3} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{3} < \frac{1}{4} \times \frac{8}{8} = \frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{1}{3} < \frac{1}{4} \times \frac{9}{9} = \frac{9}{36}$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{1}{4} > \frac{1}{4} \times \frac{8}{8} = \frac{2}{8}$$

می‌توان با گرفتن مخرج مشترک روی یک محور نمایش داد.

ضرب کسرها

فعالیت

در جدول زیر حل هر مسئله را در سمت چپ بنویسید. در آخرین سطر یک مسئله در مورد ضرب کسرها طرح و آن را حل کنید. مسئله‌ی خود را با مسئله‌های دوستانتان مقایسه کنید.

$\frac{2}{3} \times 6 = 4$	بهتر است $\frac{2}{3}$ هر وعده‌ی غذایی از گیاهان باشد. اگر در خانواده‌ای در یک وعده ۶ واحد ماده‌ی غذایی مصرف شود، بهتر است که چه مقدار از گیاهان باشد؟
$\frac{3}{2} \times \frac{6}{4} = \frac{3}{2}$	برای بختن یک کیک $\frac{3}{4}$ کیلوگرم آرد لازم است. برای بختن ۲ کیک از همان نوع چقدر آرد لازم است؟
$\frac{3}{5} \times \frac{1}{6} = \frac{3}{30} = \frac{1}{10}$	حدود $\frac{3}{5}$ دانش‌آموزان ایرانی در دوره‌ی ابتدایی تحصیل می‌کنند. اگر $\frac{1}{6}$ آنها در کلاس ششم تحصیل کنند، چه کسری از کل دانش‌آموزان کلاس ششمی هستند؟
باز پاسخ - فصل کسر، $\frac{1}{7}$ کتاب ریاضی ششم است. این فصل مربوط به ضرب کسرهاست. چه کسری از کتاب مربوط به ضرب کسرها می‌باشد؟	

$$\frac{1}{7} \times \frac{1}{4} = \frac{1}{28}$$

کار در کلاس

برای سهولت، می‌توان قبل از بدست آوردن پاسخ، کسرها را ساده نمود.

حاصل ضرب‌های زیر را به‌دست آورید. هر جا امکان دارد پاسخ را ساده کنید.

$$\frac{2}{3} \times \frac{6}{5} = \frac{48}{15} = \frac{16}{5} = 3\frac{1}{5} \quad \frac{4}{3} \times \frac{7}{8} = \frac{7}{6} = 1\frac{1}{6} \quad \frac{2}{5} \times \frac{5}{2} = \frac{10}{10} = 1 \quad 8 \times \frac{1}{8} = \frac{8}{8} = 1$$

$$\frac{2}{3} \times \frac{5}{14} = \frac{5}{21} \quad \frac{3}{5} \times 5 = \frac{15}{5} = 3 \quad \frac{5}{3} \times 3\frac{1}{8} = \frac{50}{8} = 6\frac{2}{8} = 6\frac{1}{4} \quad 6\frac{3}{4} \times \frac{8}{54} = \frac{2}{9} = 1$$

فعالیت

در جدول زیر یک عدد از سطر اول و یک عدد از سطر دوم انتخاب کنید؛ به طوری که حاصل ضرب آنها برابر ۱ شود. هر جفت از این اعداد را با یک رنگ، رنگ‌آمیزی کنید و مانند نمونه ضرب آنها را بنویسید.

$\frac{2}{5}$	$\frac{4}{7}$	۵	$\frac{1}{4}$	$\frac{6}{4}$	$2\frac{2}{3}$	۲	$\frac{6}{27}$
$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{8}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{36}{8}$	$\frac{7}{4}$	$\frac{1}{5}$	۴	$\frac{5}{3}$

$$\frac{3}{5} \times \frac{5}{3} = 1$$

هرگاه حاصل ضرب دو عدد برابر ۱ باشد، آن دو عدد را «معکوس» یکدیگر می‌نامند. همه‌ی اعداد به جز صفر معکوس دارند.

کار در کلاس

۱- معکوس هریک از عددهای زیر را به صورت کسر بنویسید.

$$\begin{array}{ccccccc}
 ۲۳ & \frac{۱}{۲۳} & \frac{۶}{۱۲} & \frac{۱۲}{۶} & \frac{۱۸}{۳} & \frac{۳}{۱۸} & \frac{۱}{۱۰} & \frac{۱۰}{۱} & ۱ & \frac{۱}{۱} = ۱ \\
 \frac{۲}{۹} & \frac{۹}{۲} & \frac{۱}{۸} & \frac{۸}{۱} = ۸ & ۱۲ & \frac{۱}{۱۲} & ۰/۷ & \frac{۱۰}{۷}
 \end{array}$$

۲- مانند نمونه بقیه‌ی جدول را کامل کنید.

واحد	شکل رنگ شده	کسر	عمل جدید	شکل جدید	عبارت ریاضی
		$\frac{۲}{۳}$	$\frac{۲}{۳}$ شکل را هاشور بزنید.		$\frac{۲}{۳} \times \frac{۳}{۲} = ۱$
		$\frac{۴}{۳}$	$\frac{۳}{۴}$ شکل را هاشور بزنید.		$\frac{۳}{۴} \times \frac{۴}{۳} = ۱$
		$\frac{۵}{۱}$	$\frac{۱}{۵}$ شکل را هاشور بزنید.		$\frac{۱}{۵} \times ۵ = ۱$

فعالیت

۱- در جاهای خالی عددهای مناسب قرار دهید، طوری که همه‌ی کسرها در هر ردیف با هم مساوی باشند.

الف) $\frac{۴}{۱} = \frac{۸}{۲} = \frac{۱۲}{۳} = \frac{۱۶}{۴} = \frac{۲۰}{۵} = \frac{۲۴}{۶} = \frac{۲۸}{۷}$

ب) $\frac{۲}{۳} = \frac{۴}{۶} = \frac{۶}{۹} = \frac{۸}{۱۲} = \frac{۱۰}{۱۵} = \frac{۱۲}{۱۸} = \frac{۱۴}{۲۱}$

$$\frac{2}{3} = \frac{16}{24}$$

۲- در جاهای خالی چه عددی را باید نوشت؟
عدد ۳، ۸، ۸ برابر شده است، پس ۲ هم باید ۸ برابر شود.

به عبارت دیگر اول ۲۴ را بر ۳ تقسیم می‌کنیم تا بفهمیم ۳ چند برابر شده است، و بعد ۲ را در آن عدد ضرب

می‌کنیم، یعنی

$$\square = 2 \times \frac{24}{3} = \frac{2 \times 24}{3} =$$

کار در کلاس

۱- جاهای خالی را با روشی که در فعالیت ۲ آموختید، پر کنید.

$$\frac{\square}{12} = \frac{5}{6} \rightarrow \frac{10}{12} = \frac{5 \times 2}{6}$$

$$\frac{12}{10} = \frac{18}{\square} \rightarrow \frac{15}{12} = \frac{18 \times 10}{12}$$

به طور کلی در تساوی دو کسر مانند $\frac{\triangle}{\square} = \frac{?}{\circ}$ ، از رابطه‌ی زیر به دست می‌آید.

$$? = \frac{\triangle \times \circ}{\square}$$

۲- در تساوی $\frac{12}{\square} = \frac{42}{35}$ جای خالی را به دو روش پر کنید.

$$\frac{12 \times 35}{32} = 10$$

$$\frac{42}{35} = \frac{6}{5}$$

ساده

$$\frac{12}{10} = \frac{6}{5}$$

الف) به روش بالا
ب) ابتدا $\frac{42}{35}$ را ساده کنید.

تمرین

۱- حاصل ضرب زیر را به دست آورید. هر جا امکان دارد پاسخ را ساده کنید.

$$2\frac{3}{5} \times 1\frac{3}{2} = \frac{13}{2} = 6\frac{1}{2}$$

$$\frac{14}{63} \times \frac{72}{16} = 1$$

۲- حاصل هریک از ضرب‌های ردیف اول به کدام یک از اعداد در ردیف دوم نزدیک‌تر است؟

$$\frac{20}{4} = 5 \text{ است که با تقریب } 5 \text{ حاصل } \frac{21}{4}$$

$$\frac{1}{4} \times 21 = 5\frac{1}{4}$$

$$\frac{2}{5} \times 6 = 2\frac{2}{5}$$

$$9 \times \frac{3}{4} = 6\frac{3}{4}$$

۲

۳

۵

۶

۷

۱۰

۳۰

فیلم تدریس این صفحه کلیک کنید (رایگان)
www.riazisheshom.ir/post/126

فیلم تدریس این صفحه کلیک کنید (رایگان)

www.riazisheshom.ir/post/126

۲- جدول روبه‌رو را کامل کنید.

$\times$	۱۲	۲۰	۶۰	$\frac{۳}{۲}$
$\frac{۱}{۲}$	۶	۱۰	۳۰	$\frac{۳}{۴}$
$\frac{۲}{۳}$	۸	$\frac{۴۰}{۳}$	۴۰	۱
$\frac{۳}{۴}$	۹	۱۵	۴۵	$\frac{۹}{۸}$

باز پاسخ - با توجه به الگو - ۳

۴- حاصل ضرب $\frac{۵}{۱۲} \times \frac{۳}{۴}$ با حاصل ضرب کدام عبارت‌های زیر برابر است؟

$$\frac{۵}{۴} \times \frac{۳}{۱۲}$$

$$\frac{۵}{۸} \times \frac{۱}{۲}$$

$$\frac{۴}{۱۲} \times \frac{۵}{۳}$$

$$\frac{۵}{۱۶} \times \frac{۱}{۳}$$

$$= \frac{۵}{۱۶}$$

۵- الف) $\frac{۱}{۵}$ برابر $\frac{۳}{۴}$ را پیدا کنید.

ب) نصف $\frac{۳}{۴}$ را بیابید.

$$\frac{۱}{۵} \times \frac{۳}{۴} = \frac{۱۵}{۲۰} \times \frac{۳}{۴} = ۱ \frac{۱}{۸}$$

$$\frac{۳}{۴} \div ۲ = \frac{۳}{۴} \times \frac{۱}{۲} = \frac{۳}{۸}$$

۶- در عبارت زیر سه عدد مثال بزنید که اگر به جای $\square$ قرار دهیم رابطه درست باشد:

$$\frac{۲}{۳} \times \square > ۱$$

باز پاسخ - هر کسر یا عددی بیشتر از $\frac{۳}{۲}$ (مثال ۲ و ۳ و ۴ و ...)

پاسخ خود را با پاسخ دوستانتان مقایسه کنید.

۷- چهار کارت با شماره‌های ۱ و ۲ و ۳ و ۴ داریم. در جای خالی این کارت‌ها را چگونه قرار دهیم تا حاصل ضرب

کسرهای به دست آمده بیشترین مقدار ممکن باشد؟

$$\frac{۴}{۱} \times \frac{۳}{۲} = ۶ \quad \text{یا} \quad \frac{۴}{۲} \times \frac{۳}{۱} = ۶$$

۸- در مسئله‌ی ۷ اگر به جای علامت ضرب، علامت جمع باشد، پاسخ چه خواهد بود؟ $\frac{۴}{۱} + \frac{۳}{۲} = ۵ \frac{۱}{۲}$

۹- با قرار دادن عددهای مختلف در جاهای خالی کسرهایی بیابید که حاصل ضرب آنها $\frac{۸}{۱۵}$ شود.

$$\frac{۴}{۳} \times \frac{۲}{۵} = \frac{۸}{۱۵} \quad \text{یا} \quad \frac{۱۶}{۱۵} \times \frac{۱}{۲}$$

باز پاسخ -

پاسخ خود را با پاسخ دوستانتان مقایسه کنید.

۱۰- کدام یک از ضرب‌های زیر درست محاسبه شده است؟

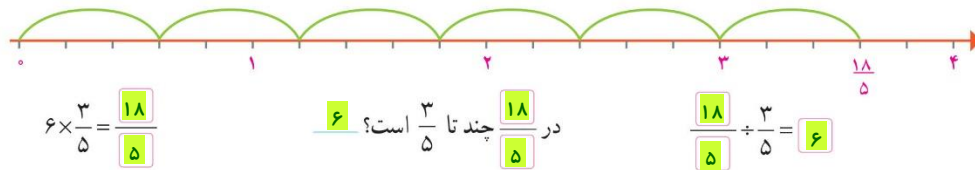
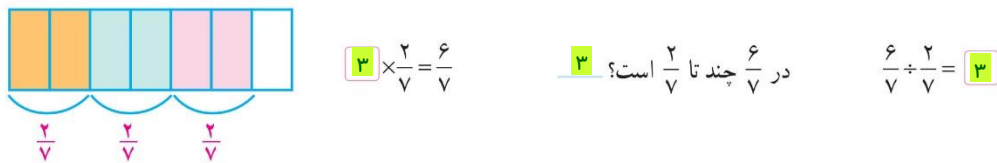
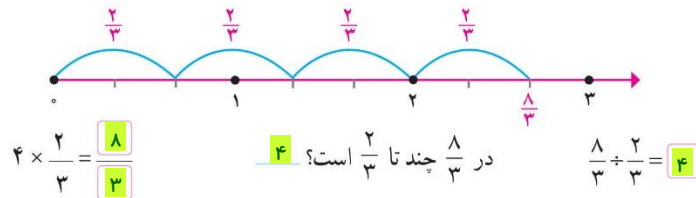
$$۱ \frac{۲}{۳} \times ۲ \frac{۳}{۴} = ۲ \frac{۶}{۱۲}$$

$$۱ \frac{۲}{۳} \times ۲ \frac{۳}{۴} = \frac{۵}{۳} \times \frac{۱۱}{۴} = \frac{۵۵}{۱۲}$$

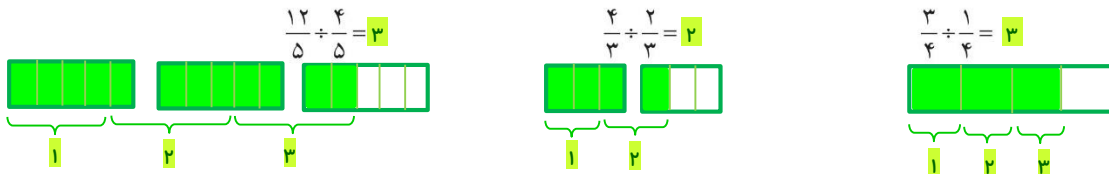
تقسیم کسرها

فعالیت

۱- برای هر شکل یک ضرب و یک تقسیم نوشته شده است. با توجه به شکل جاهای خالی را پر کنید.

۲- به کمک رسم شکل حاصل هر تقسیم را به دست آورید.

برای تقسیم دو کسر با مخرج‌های برابر کافی است صورت‌های آنها را بر یکدیگر تقسیم کنیم.

کار در کلاس

مانند نمونه حاصل هر تقسیم را به دست آورید.

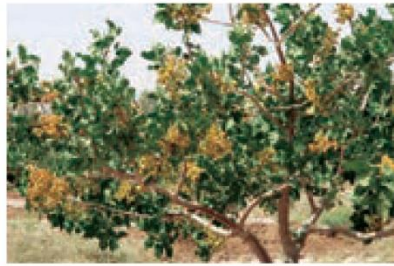
$$\frac{18}{5} \div \frac{6}{5} = \frac{18}{6} = 3$$

$$\frac{9}{4} \div \frac{5}{4} = \frac{9}{5} = 1\frac{4}{5}$$

$$\frac{20}{17} \div \frac{10}{17} = \frac{20}{10} = 2$$

$$\frac{5}{6} \div \frac{1}{6} = \frac{5}{1} = 5$$

فعالیت

۱- مسئله‌ی زیر را بخوانید و راه‌حل‌های داده شده را کامل کنید و توضیح دهید.

الف) $4\frac{1}{2}$ کیلوگرم بسته را در بسته‌هایی به وزن $\frac{1}{2}$ کیلوگرم بسته‌بندی کرده‌ایم.

$$4\frac{1}{2} \div \frac{1}{2} = \frac{9}{2} \div \frac{1}{2} = \frac{9}{1} = 9$$

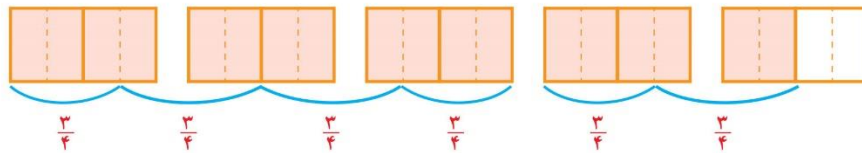
تعداد بسته‌ها چقدر است؟

به کمک شکل تعداد بسته‌ها ۹ است.

ب) اگر بخواهیم وزن هر بسته $\frac{3}{4}$ کیلوگرم باشد تعداد بسته‌ها چقدر خواهد بود؟

$$4\frac{1}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{9}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{18}{2} \div \frac{3}{4} = \frac{18}{3} = 6$$

با توجه به شکل تعداد بسته‌ها ۶ خواهد بود.

۲- در تقسیم‌های زیر مخرج دو کسر متفاوت است. توضیح دهید که چگونه ابتدا مخرج‌ها را برابر کرده‌ایم. راه‌حل‌ها را کامل کنید.

$$\frac{4}{5} \div \frac{2}{3} = \frac{12}{15} \div \frac{10}{15} = \frac{12}{10} = \frac{6}{5}$$

$$\frac{5}{6} \div \frac{3}{8} = \frac{20}{24} \div \frac{9}{24} = \frac{20}{9}$$

$$6 \div \frac{3}{2} = \frac{6}{1} \div \frac{3}{2} = \frac{12}{2} \div \frac{3}{2} = \frac{12}{3} = 4$$

$$\frac{5}{12} \div \frac{3}{18} = \frac{15}{36} \div \frac{6}{36} = \frac{15}{6} = \frac{5}{2}$$

کار در کلاس

حاصل تقسیم‌های زیر را به دست آورید.

$$\frac{6}{35} \div \frac{4}{7} = \frac{6}{35} \div \frac{10}{35} = \frac{6}{10} = \frac{3}{5}$$

$$\frac{1}{9} \div \frac{1}{2} = \frac{19}{9} \div \frac{1}{2} = \frac{38}{18} \div \frac{9}{18} = \frac{38}{9} = 4\frac{2}{9}$$

$$\frac{2}{3} \div \frac{2}{9} = \frac{6}{9} \div \frac{2}{9} = \frac{6}{2} = 3$$

$$\frac{8}{12} \div \frac{1}{3} = \frac{8}{12} \div \frac{4}{12} = \frac{8}{4} = 2$$

$$\frac{1}{6} \div \frac{2}{5} = \frac{5}{30} \div \frac{12}{30} = \frac{5}{12}$$

$$\frac{3}{5} \div \frac{6}{7} = \frac{21}{35} \div \frac{30}{35} = \frac{21}{30} = \frac{7}{10}$$

فعالیت

با روشی که در سال گذشته آموخته‌اید، می‌توانید هریک از تقسیم‌های زیر را ابتدا به ضرب تبدیل کنید و سپس حاصل آن را به‌دست آورید. راه‌حل را کامل کنید.

$$\frac{1}{4} \div 3 = \frac{1}{4} \times \frac{1}{3} = \frac{1}{12}$$

$$5 \div \frac{1}{2} = 5 \times \frac{2}{1} = 10$$

$$5 \div \frac{1}{10} = 5 \times 10 = 50$$

$$5 \div 3 = 5 \times \frac{1}{3} = \frac{5}{3}$$

$$1 \div \frac{1}{10} = 1 \times 10 = 10$$

$$\frac{4}{5} \div \frac{2}{3} =$$

در مورد تقسیم روبه‌رو چه حدس می‌زنید؟

$$\frac{4}{5} \div \frac{2}{3} = \frac{4}{5} \times ?$$

به‌جای علامت سؤال چه عددی را باید نوشت؟

با دنبال کردن مراحل زیر پاسخ را می‌یابید.

$$\frac{4}{5} \div \frac{2}{3} = \frac{4 \times 3}{5 \times 2} \div \frac{2 \times 3}{3 \times 2} = \frac{4 \times 3}{5 \times 2} = \frac{4}{5} \times \frac{3}{2}$$

تقسیم زیر را با همین روش به ضرب تبدیل کنید:

$$\frac{3}{7} \div \frac{1}{2} = \frac{3 \times 2}{7 \times 2} \div \frac{1 \times 1}{2 \times 1} = \frac{3 \times 2}{7 \times 1} = \frac{3}{7} \times \frac{2}{1}$$

برای تقسیم دو کسر کافی است که کسر اول را در معکوس کسر دوم ضرب کنیم.

کار در کلاس

حاصل هریک از تقسیم‌های زیر را مانند نمونه به‌دست آورید:

$$\frac{18}{5} \div \frac{2}{3} = \frac{18}{5} \times \frac{3}{2} = \frac{27}{5}$$

$$\frac{3}{8} \div \frac{9}{4} = \frac{3}{8} \times \frac{4}{9} = \frac{1}{6}$$

$$\frac{3}{4} \div \frac{5}{4} = \frac{3}{4} \times \frac{4}{5} = \frac{3}{5}$$

$$\frac{8}{12} \div \frac{6}{7} = \frac{8}{12} \times \frac{7}{6} = \frac{7}{9}$$

$$\frac{4}{8} \div \frac{1}{4} = \frac{4}{8} \times \frac{4}{1} = \frac{5}{2}$$

$$\frac{6}{35} \div \frac{4}{7} = \frac{6}{35} \times \frac{7}{4} = \frac{3}{10}$$

تمرین

۱- حاصل تقسیم‌های زیر را به دست آورید.

$$\frac{3}{5} \div \frac{9}{10} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{5}{12} \div \frac{5}{8} = \frac{2}{3}$$

$$\frac{25}{36} \div \frac{15}{48} = \frac{22}{9}$$

$$\frac{1}{3} \div \frac{1}{3} = 1$$

$$2 \div \frac{1}{8} = 16$$

$$\frac{3}{4} \div 1 = \frac{3}{4}$$

$$\frac{1}{4} \div \frac{1}{9} = \frac{21}{4}$$

$$1\frac{2}{10} \div 2\frac{4}{5} = \frac{3}{7}$$

۲- ۴ کیلو چای را در بسته‌های $\frac{2}{5}$ کیلوگرمی بسته‌بندی کرده‌ایم. تعداد بسته‌ها چند تا است؟

$$4 \div \frac{2}{5} = 10$$

$$\frac{2}{7} \div \frac{3}{7} = \frac{2}{3}$$

۳- در جاهای خالی دو کسر بنویسید که حاصل تقسیم آنها $\frac{2}{3}$ باشد. **باز پاسخ**

۴- یک بطری $\frac{9}{10}$ لیتر دوغ دارد. با این بطری دوغ چند لیوان به گنجایش $\frac{15}{100}$ لیتر را می‌توان پر کرد؟

$$\frac{9}{10} \div \frac{15}{100} = 6$$

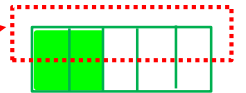
۵- روبانی به طول $\frac{8}{9}$ متر را به سه قسمت مساوی تقسیم کرده‌ایم. طول هر قسمت چقدر است؟

$$\frac{8}{9} \div 3 = \frac{8}{27}$$

$$4 \div \frac{1}{2} = 8$$

۶- ۴ لیتر شیر را در بطری‌های نیم‌لیتری ریخته‌ایم. تعداد بطری‌ها چند تا است؟

۷- حاصل $2 \div \frac{2}{5}$ را به کمک رسم شکل پیدا کنید.

۸- برای تقسیم روبه‌رو یک مسئله طرح و آن را حل کنید.

نصف نان را بین ۵ نفر تقسیم کردیم. به هر نفر چه کسری از نان می‌رسد؟ $\frac{1}{5} \div 5$

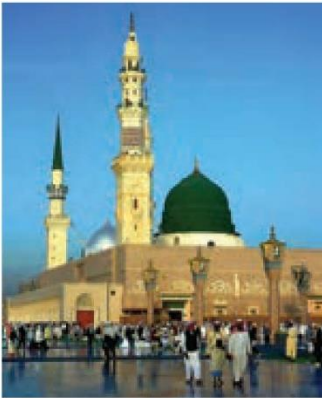
مثال: ۲ و ۱ و $\frac{1}{2}$

$$\frac{5}{2}$$

۹- به جای $\square$ سه عدد بنویسید به طوری که رابطه‌ی $\square > 1 > \frac{5}{4} \div \square$ درست باشد. **باز پاسخ - هر عدد یا کسری کمتر از $\frac{5}{2}$**

۳۵

فعالیت

عماد و دوستانش برای جشن مبعث پیامبر (ص) شربت آبلیمو درست کردند. در جدول زیر موادی که آنها استفاده کرده‌اند و مقدار آن داده شده است. اگر این مقدار شربت را در لیوان‌هایی بریزیم که در هر کدام $\frac{1}{5}$ کیلوگرم شربت جا می‌شود، این مقدار شربت برای پر کردن چند لیوان کافی است؟ (راه حل را کامل کنید.)

مواد لازم	شکر	آبلیمو	آب
میزان	۴ پیمانه	۲ پیمانه	۱۵ پیمانه
وزن معادل	۱ کیلوگرم	$\frac{1}{2}$ کیلوگرم	$\frac{3}{5}$ کیلوگرم

$$1 + \frac{1}{2} + \frac{3}{5}$$

توضیح دهید که چرا برای به دست آوردن پاسخ باید حاصل عبارت مقابل را به دست آوریم.

$$1 + \frac{1}{2} + \frac{3}{5} = 1 + \frac{1}{2} + \frac{18}{5} = \frac{10}{10} + \frac{5}{10} + \frac{36}{10} = \frac{51}{10}$$

مقدار شربت

$$\frac{51}{10} \div \frac{1}{5} = \frac{51}{10} \times 5 = \frac{51}{2} = 25\frac{1}{2}$$

بنابراین، این مقدار شربت برای حدود ۲۵ لیوان کافی است.

مقدار مواد لازم را برای ۱۰۰ لیوان پیدا کنید. به صورت تقریبی می‌توان گفت ۴ برابر باید بشود.

کار در کلاس

مانند نمونه حاصل هر عبارت را به دست آورید.

$$\frac{1\frac{1}{6} - \frac{5}{9}}{\frac{1}{2} + \frac{1}{3}} = \frac{\frac{7}{6} - \frac{5}{9}}{\frac{3}{6} + \frac{2}{6}} = \frac{\frac{21}{18} - \frac{10}{18}}{\frac{5}{6}} = \frac{\frac{11}{18}}{\frac{5}{6}} = \frac{11}{18} \div \frac{5}{6} = \frac{11}{18} \times \frac{6}{5} = \frac{11}{15}$$

$$\frac{3 - \frac{2}{3}}{4\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{3}} = \frac{\frac{9}{3} - \frac{2}{3}}{\frac{9}{2} \times \frac{4}{3}} = \frac{\frac{7}{3}}{\frac{12}{2}} = \frac{7}{3} \div 6 = \frac{7}{3} \times \frac{1}{6} = \frac{7}{18}$$

$$\frac{2\frac{2}{3} \div \frac{1}{12}}{\frac{25}{36} \div \frac{15}{48}} = \frac{\frac{8}{3} \times \frac{12}{1}}{\frac{25}{36} \times \frac{48}{15}} = \frac{\frac{32}{3}}{\frac{20}{9}} = \frac{32}{3} \div \frac{20}{9} = \frac{32}{3} \times \frac{9}{20} = \frac{144}{20} = \frac{36}{5}$$

فعالیت

اعداد زیر را از کوچک به بزرگ مرتب کنید. در مورد روش‌های مختلف آن در کلاس گفت‌وگو کنید.

$$1, \frac{1}{2}, \frac{11}{5}, \frac{7}{4}, 5, \frac{9}{2}, \frac{3}{2}, \frac{3}{8}, 2, \frac{1}{3} \quad \frac{1}{3} < \frac{3}{8} < \frac{1}{2} < 1 < \frac{3}{2} < \frac{7}{4} < 2 < \frac{11}{5} < \frac{9}{2} < 5$$

مراحل زیر یکی از روش‌های حل این مسئله را نشان می‌دهد.

الف) بزرگ‌ترین عدد کدام است؟ **۵**

ب) چه اعدادی از ۲ بیشتر هستند؟

$$\frac{11}{5}, \frac{9}{2}, 5$$

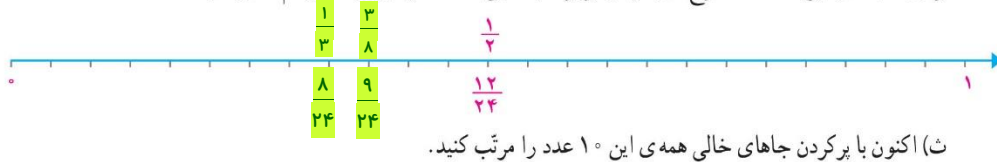
$$\frac{3}{2}, \frac{7}{4}$$

ب) چه اعدادی از ۱ بیشتر و از ۲ کمترند؟

$$\frac{1}{3}, \frac{3}{8}, \frac{1}{2}$$

ت) اعداد کمتر از ۱ کدام‌اند؟

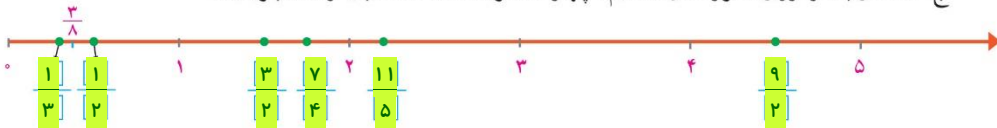
برای مقایسه‌ی این سه عدد مخرج‌های آنها را برابر کنید. این سه عدد را روی محور هم نشان دهید.

ث) اکنون با پرکردن جاهای خالی همه‌ی این ۱۰ عدد را مرتب کنید.

$$\frac{1}{3} < \frac{3}{8} < \frac{1}{2} < 1 < \frac{3}{2} < \frac{7}{4} < 2 < \frac{11}{5} < \frac{9}{2} < 5$$

ج) عددهای بالا را روی محور نشان داده‌ایم. چهار عدد نوشته شده است. بقیه را شما بنویسید.

آیا شما می‌توانید فعالیت بالا را به روش دیگری انجام دهید؟
رسم شکل - برابر کردن همه مخرج‌ها و مقایسه صورتها و ...

کار در کلاس

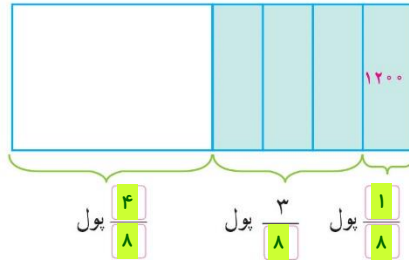
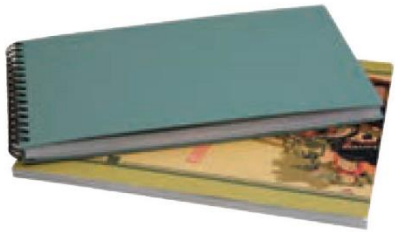
هر دسته از اعداد را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

$$\frac{1}{10}, \frac{1}{100}, \frac{1}{25} \quad \frac{1}{10} < \frac{1}{25} < \frac{1}{100} \quad \frac{3}{7}, \frac{3}{9}, \frac{3}{20} \quad \frac{3}{20} < \frac{3}{9} < \frac{3}{7}$$

$$\frac{2}{9}, \frac{8}{5}, \frac{5}{8}, \frac{1}{2} \quad \frac{2}{9} < \frac{1}{2} < \frac{5}{8} < \frac{8}{5} \quad \frac{7}{5}, \frac{3}{2}, \frac{4}{3}, \frac{2}{3} \quad \frac{4}{3} < \frac{7}{5} < \frac{3}{2} < \frac{2}{3}$$

فَعَالِيت

راحله با نصف پول خود یک کتاب خرید و با $\frac{3}{4}$ باقیمانده‌ی پولش یک دفتر خرید. اگر پس از خرید کتاب و دفتر ۱۲۰۰ تومان برای راحله باقی مانده باشد، پول راحله چقدر بوده است؟ راه حل را کامل کنید و آن را توضیح دهید.
با توجه به شکل کافی است که حاصل ضرب ۱۲۰۰×۸ را پیدا کنیم.

آیا روش دیگری برای حل مسئله‌ی بالا می‌دانید؟
دارای راه حل های مختلف - عبارت نویسی ریاضی (معادله)

کار در کلاس

۱- کشاورزی نیمی از زمین خود را گندم کاشت. او نیم دیگر را سه قسمت کرد و در یک قسمت آن جو و در یک قسمت دیگر یونجه کاشت. سپس قسمت سوم را هم نصف کرد و در یک قسمت آن سبزیجات کاشت. او چه کسری از زمین خود را سبزیجات کاشته است؟ از شکل استفاده کنید.

$\frac{1}{12}$

		یونجه
گندم		جو
		سبزی

۲- دانش‌آموزان یک کلاس در مسابقات دهه‌ی فجر شرکت کردند. $\frac{1}{3}$ این تعداد در مسابقه‌ی عکاسی راهپیمایی ۲۲ بهمن شرکت کردند. اگر تعداد کسانی که در مسابقه‌ی عکاسی شرکت کردند ۸ نفر باشد این کلاس چند دانش‌آموز دارد؟ **۳۲ نفر**

۸ نفر			
-------	--	--	--

۳۸

فیلم تدریس این صفحه کلیک کنید (رایگان)
www.riazisheshom.ir/post/126

تمرین

۱- کدام یک از دسته کسرهای کوچک به بزرگ مرتب شده‌اند؟

الف) $\frac{3}{5}, \frac{6}{15}, \frac{2}{10}$

ب) $\frac{2}{10}, \frac{3}{5}, \frac{6}{15}$

پ) $\frac{2}{10}, \frac{6}{15}, \frac{3}{5}$

ت) $\frac{6}{15}, \frac{3}{5}, \frac{2}{10}$

۲- کدام محاسبه درست انجام شده است؟

$\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = \frac{2+1}{5}$

$\frac{3}{5} + \frac{3}{4} = \frac{3}{5+4}$

۳- یکی از کسرهای زیر با بقیه برابر نیست. آن را مشخص کنید.

$\frac{30}{42}, \frac{10}{14}, \frac{15}{35}, \frac{25}{49}, \frac{20}{28}$

$= \frac{4+3-1}{12} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2}$

پ) با رسم شکل

۴- حاصل $\frac{1}{3} + \frac{1}{4} - \frac{1}{12}$ را به کمک یکی از روش‌های زیر به دست آورید.

ب) به کمک محور

الف) با منخرج مشترک گرفتن

۵- حاصل عبارت‌های زیر را به دست آورید.

الف) $\frac{\frac{1}{2} - \frac{1}{3}}{\frac{1}{2} + \frac{1}{3}} = \frac{\frac{1}{6}}{\frac{17}{6}} = \frac{1}{17}$

ب) $\frac{12}{36} = \frac{12}{36} \div \frac{14}{15} = \frac{12}{36} \times \frac{15}{14} = \frac{5}{14}$ پ) $8\frac{2}{5} + 1\frac{3}{4} - 2\frac{1}{10} = 8\frac{8}{20} + 1\frac{15}{20} - 2\frac{2}{20} = 8\frac{11}{20}$

۶- کیکی به ۱۲ قسمت مساوی تقسیم و قسمت‌های زیر از آن مصرف شد:

$\frac{1}{6}, \frac{1}{12}, \frac{1}{2}, \frac{1}{4}$

آیا از کیک چیزی باقی مانده است؟ خیر

$\frac{1}{6} + \frac{1}{12} + \frac{1}{2} + \frac{1}{4} = \frac{2+1+6+3}{12} = 1$

۷- اعداد زیر را از کوچک به بزرگ مرتب کنید.

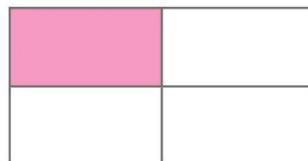
$\frac{2}{7}, \frac{5}{2}, 0/1, 2\frac{1}{3}, \frac{4}{5}, 0/7, 1/5$

$0/1 < \frac{2}{7} < 0/7 < \frac{4}{5} < 1/5 < 2\frac{1}{3} < \frac{5}{2}$

۸- آیا امکان دارد که $\frac{1}{3}$ پول شما از نصف پول دوستان بیشتر باشد؟ چگونه؟ توضیح دهید و مثال بزنید. **بله - بستگی به مقدار پول نفرات (واحد) دارد.**

مثلاً ممکنه ما ۳ میلیون داشته باشیم و دوستان ۳ هزار تومان - در این صورت $\frac{1}{3}$ پول ما ۱۰۰۰۰۰۰ می‌شود و $\frac{1}{2}$ پول دوست ما ۱۵۰۰ می‌شود.

۹- برای شکل زیر یک مسئله طرح و آن را حل کنید. پاسخ خود را با پاسخ دوستانتان مقایسه کنید.

باز پاسخ

$\frac{1}{4}$ کلاس، یعنی ۷ نفر کتاب ریاضی را جلد نکرده‌اند.

در این کلاس چند نفر کتاب خود را جلد کرده‌اند؟

مرور فصل

فرهنگ نوشتن

۱- چگونه معکوس یک کسر را به دست می آوریم؟ با جابجایی صورت و مخرج

۲- آیا معکوس یک کسر همیشه از خود آن کسر کوچک تر است؟ توضیح دهید. خیر - برای کسرهای کمتر از واحد اینطور نیست.

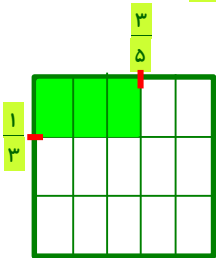
۳- آیا حاصل تقسیم های روبرو برابر است؟ چرا؟
 خیر - تقسیم خاصیت جابجایی ندارد.

۴- با رسم شکل توضیح دهید که چگونه حاصل $\frac{1}{5} \times \frac{3}{5}$ برابر $\frac{1}{5}$ است؟
 $\frac{1}{3} \times \frac{3}{5} = \frac{3}{15} = \frac{1}{5}$

۵- در جای خالی چه تعداد کسر می توان نوشت تا رابطه ی زیر درست باشد؟ پاسخ خود را توضیح دهید.

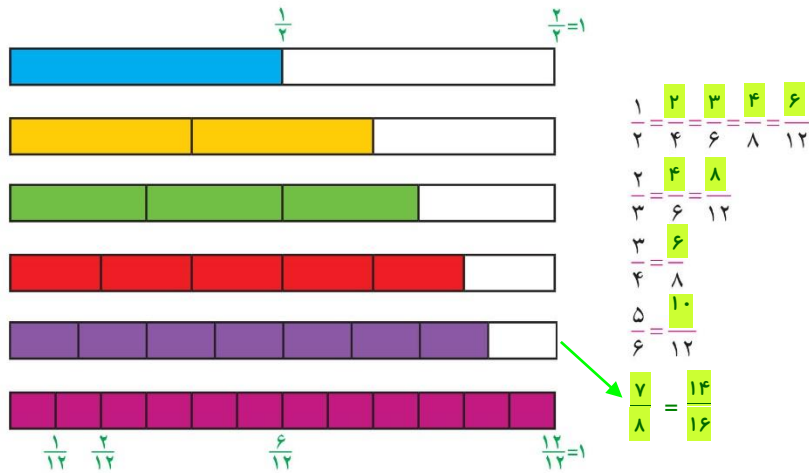
$$\frac{2}{3} \times \frac{5}{1} = \frac{10}{3}$$

کسرهایی برابر با کسر $\frac{5}{1}$

تمرین

۱- هریک از نوارهای کاغذی زیر، به قسمت های مساوی تقسیم شده است. کسری را که هر نوار نشان می دهد، مانند نمونه بنویسید و با توجه به آن جاهای خالی را پر کنید.

با توجه به شکل بالا، بین دو کسر علامت مناسب بگذارید. ($<$, $=$, $>$)

$$\frac{5}{12} < \frac{7}{12}$$

$$\frac{3}{8} < \frac{3}{4}$$

$$\frac{11}{12} > \frac{5}{6}$$

۲- حاصل عبارات زیر را به ساده‌ترین صورت بنویسید.

$$8\frac{3}{4} - 2\frac{5}{12} = 6\frac{1}{3}$$

$$2\frac{3}{5} + 6\frac{13}{15} = 9\frac{7}{15}$$

$$\frac{1}{4} \times 8\frac{4}{9} = 2\frac{1}{9}$$

$$5\frac{3}{5} \div 4\frac{2}{3} = 1\frac{1}{5}$$

۳- در جاهای خالی عدد مناسب قرار دهید.

$$\frac{1}{7} \times (\quad) = 1$$

$$\frac{5}{4} \times \frac{4}{5} = 1$$

$$\frac{1}{2} \times 2 = 1$$

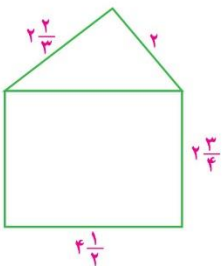
$$3 \div (\quad) = 3$$

$$5 \div (\quad) = 1$$

۴- مریم $\frac{3}{4}$ اوقات فراغت خود را به مطالعه گذراند. او این وقت را به‌طور مساوی برای مطالعه‌ی ۶ کتاب استفاده کرد. مریم برای هر کتاب چه کسری از اوقات فراغت خود را صرف کرده‌است؟

$$\frac{3}{4} \div 6 = \frac{1}{8}$$

۵- محیط مثلث و محیط مستطیل را در شکل روبه‌رو به‌دست آورید. محیط شکل چقدر است؟ مساحت مستطیل را هم به‌دست آورید.

$$\text{محیط مثلث} = 2 + 2\frac{2}{3} + 4\frac{1}{2} = 9\frac{1}{6}$$

$$\text{محیط شکل} = 2 + 2\frac{2}{3} + 2\frac{3}{4} + 2\frac{3}{4} + 4\frac{1}{2} = 14\frac{2}{3}$$

$$\text{محیط مستطیل} = 2 \times \left(2\frac{3}{4} + 4\frac{1}{2} \right) = 14\frac{1}{2}$$

$$\text{مساحت مستطیل} = 4\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4} = 12\frac{3}{8}$$

۶- سه کسر بین ۱ و ۲ را بنویسید که از $\frac{1}{3}$ بزرگ‌تر باشند.
باز پاسخ $1\frac{5}{8}$ و $1\frac{6}{8}$ و $1\frac{7}{8}$

۷- مسئله‌ی زیر را به دلخواه خود کامل و آن را حل کنید. مسئله‌ی خود را با مسئله‌های دانش‌آموزان دیگر مقایسه کنید:

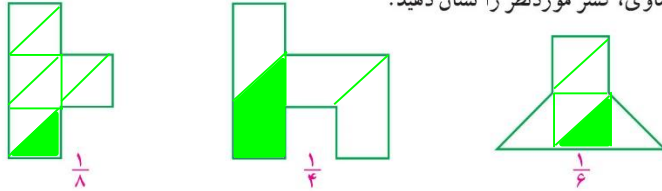
$\frac{1}{15}$	$\frac{3}{10}$	$\frac{4}{30}$
$\frac{7}{30}$	$\frac{5}{30}$	$\frac{3}{30}$
$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{30}$	$\frac{8}{30}$

«امید $\frac{1}{5}$ عیدی خود را برای کمک به نیازمندان هدیه کرد و...»

باز پاسخ - $\frac{1}{3}$ عیدی را کتاب خرید. چه کسری برای او باقی مانده است؟
کسر باقی $\frac{1}{3} + \frac{1}{5} = \frac{8}{15}$
 $\frac{8}{15} - \frac{8}{15} = \frac{7}{15}$

۸- مجموع کسرهای سطرها، ستون‌ها و قطرهای مربع روبه‌رو $\frac{1}{3}$ است. سه تا از کسرها داده شده‌اند. بقیه را پیدا کنید.

۹- با تقسیم هر شکل به قسمت‌های مساوی، کسر موردنظر را نشان دهید.

دارای انواع تقسیم بندی

روش اول

$$\frac{2}{3} + \frac{1}{2} = \frac{7}{6}$$

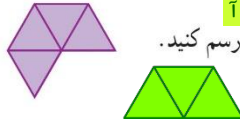
یعنی $\frac{1}{6}$ از هم فاصله دارند

$$\frac{1}{6} \times 120 = 20 \text{ کیلومتر}$$

روش محور

۱- فاصله‌ی دو شهر «آ» و «ب»، ۱۲۰ کیلومتر است. اتومبیلی، $\frac{2}{3}$ فاصله‌ی «آ» تا «ب» را پیمود و توقف کرد. اتومبیل دیگری نصف فاصله‌ی «ب» تا «آ» را پیمود و توقف کرد. فاصله‌ی دو اتومبیل از هم در این حالت چقدر است؟

۱۱- اگر شکل روبه‌رو $\frac{4}{3}$ قسمت رنگ شده را نشان دهد، واحد را رسم کنید.

معما و سرگرمی

یک مخزن آب ۱۷۱ لیتر گنجایش دارد. این مقدار آب را در سه مخزن «آ»، «ب» و «ج» ریخته‌ایم. حجم مخزن «آ»، $\frac{1}{3}$ مخزن «ب» و حجم مخزن «ج»، $\frac{1}{4}$ مخزن «ب» است. حجم هر مخزن چند لیتر است؟

فرهنگ خواندن

برای تقسیم دو کسر یاد گرفته‌اید که کافی است کسر اول را در معکوس کسر دوم ضرب کنیم. در اینجا درستی این قانون را با یک روش دیگر نشان می‌دهیم. به‌طور مثال می‌خواهیم حاصل عبارت $\frac{2}{3} \div \frac{4}{5}$ را پیدا کنیم.

ابتدا عبارت $\frac{2}{3} \div \frac{4}{5}$ را به صورت کسر $\frac{\frac{2}{3}}{\frac{4}{5}}$ می‌نویسیم. اگر این کسر را در عدد یک ضرب کنیم، نتیجه تفاوتی نمی‌کند. به جای عدد ۱، کسر $\frac{4}{4}$ را قرار می‌دهیم. اکنون در ضرب دو کسر $\frac{2}{3} \times \frac{4}{4} \times \frac{5}{5}$ حاصل ضرب مخرج‌های دو کسر، عدد یک می‌شود و حاصل ضرب صورت‌ها هم $\frac{2}{3} \times \frac{5}{4}$ پس حاصل برابر $\frac{2}{3} \times \frac{5}{4}$ است.

$$\frac{2}{3} \div \frac{4}{5} = \frac{\frac{2}{3}}{\frac{4}{5}} = \frac{2}{3} \times \frac{5}{4} \times 1 = \frac{2}{3} \times \frac{5}{4} = \frac{2 \times 5}{3 \times 4} = \frac{2 \times 5}{3 \times 4} = \frac{2}{3} \times \frac{5}{4}$$

با تشکر از همکاران عزیز که در اصلاح پاسخ‌های فصل ۲ لطف داشتن،

شیمیا زهره وند

ملیحه دوستی

بهشته شادمانی - آبادان

معصومه بهمنش - خوزستان

مریم عجم - اهواز

فریبا مومنی - گیلان

مهین حاتم‌نیا - ایلام

خانم بندری - همدان

راحله گلچین - لرستان

فاطمه علیزاده - بابل

کیانوش صنععلی، خوزستان.

معصومه داودیان - ایلام

محمد ممبینی از خوزستان

جواد کاظمی - خوزستان

فاطمه رحمت آبادی - کرمانشاه

شیمیا مشرف - سمنان

مهدیه آزادی یزدی - یزد

مریم کیخا - سیستان

فرشته محمد خانی - اصفهان

خدیجه بیژنی - نور

زهرا لطفی از خراسان جنوبی

دانلود حل تمرین ریاضی ششم جدید -

اعداد مثلثی - شنبه 02 مرداد 1395 - 7:50

تساوی کسرها - سه شنبه 29 تیر 1395 - 5:49

جمع کسرها - سه شنبه 01 تیر 1395 - 2:39

جزوه نسبت و تناسب ریاضی ششم - جمعه 07 اسفند 1394 - 12:57

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اعداد اعشاری ریاضی ششم کد **721** - جمعه 23 بهمن 1394 - 2:18

حل تمرین 4 صفحه 90 ریاضی ششم (فصل نسبت، تناسب و درصد) - سه شنبه 06 بهمن 1394 - 2:22

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی کسر متعارفی ریاضی ششم کد **711** - جمعه 02 بهمن 1394 - 5:54

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اعداد تقریبی کد **741** - شنبه 19 دی 1394 - 5:55

نمونه سوال تیزهوشان و نمونه مردمی اندازه گیری طول و زاویه ریاضی ششم کد **731** - دوشنبه 07 دی 1394 - 9:29

آزمون اعداد اعشاری با پاسخ تشریحی ریاضی ششم دبستان کد **621** - چهارشنبه 02 دی 1394 - 11:53

آزمون پایانی اندازه گیری طول و زاویه ریاضی ششم - جمعه 13 آذر 1394 - 10:21

نحوه تدریس درس اول فصل سوم - سه شنبه 03 آذر 1394 - 10:43

نمونه سوال فصل اول و دوم ریاضی ششم ابتدایی - سه شنبه 26 آبان 1394 - 8:34

نکته های آموزشی فصل کسر متعارفی - جمعه 15 آبان 1394 - 5:20

نحوه تدریس نمایش اعشاری اعداد - یکشنبه 10 آبان 1394 - 11:49

نحوه تدریس فصل دوم ریاضی ششم دبستان- اعداد اعشاری - یکشنبه 26 مهر 1394 - 6:07

تمرین 1 صفحه 11 ریاضی ششم - جمعه 17 مهر 1394 - 7:46

هرگز این جمله را به فرزندتان نگوید!!!! - چهارشنبه 15 مهر 1394 - 6:27

نمونه سوال امتحانی نوبت دوم (خرداد ماه) - شنبه 19 اردیبهشت 1394 - 6:30

نمونه سوال فصل هفتم - چهارشنبه 20 اسفند 1393 - 8:37

نمونه سوال فصل ششم - چهارشنبه 20 اسفند 1393 - 8:25

نمونه سوال فصل ششم (آمار و احتمال) - سه شنبه 16 دی 1393 - 11:18

فعالیت 1 صفحه 36 (تقسیم اعشاری بر روی محور) - شنبه 15 آذر 1393 - 11:01

تمرین 1 صفحه 109 - یکشنبه 09 آذر 1393 - 11:38

تمرین 4 صفحه 25 - یکشنبه 09 آذر 1393 - 11:03

تقسیم اعداد اعشاری بر اعداد اعشاری - سه شنبه 04 آذر 1393 - 9:34

نمونه سوال کسر متعارفی - جمعه 30 آبان 1393 - 7:33

نمونه سوال نسبت، تناسب و درصد - جمعه 30 آبان 1393 - 1:30

نمونه سوال تقریب - پنجشنبه 29 آبان 1393 - 11:43

تمرین 1 صفحه 39 ریاضی ششم - سه شنبه 27 آبان 1393 - 6:00

دانلود رایگان نمونه سوال فصل اندازه گیری طول و زاویه - شنبه 24 آبان 1393 - 5:01

دانلود رایگان نمونه سوال اعداد اعشاری - شنبه 24 آبان 1393 - 4:41

تدریس خصوصی ریاضی ششم ابتدایی - شنبه 24 آبان 1393 - 1:49

تمرین 1 صفحه 10 - چهارشنبه 21 آبان 1393 - 8:10

ساده کردن کسرها- تمرین 1 صفحه 9 - شنبه 03 آبان 1393 - 6:42

www.riazi1000.ir

ریاضی هزار

سایت مرجع (کلیک کنید)

www.riazi1000.ir

سایت ششم (کلیک کنید)

www.riazisheshom.ir

کلیک کنید

عددها و الگوها | کسرها | اعداد اعشاری | تقارن و مختصات | اندازه گیری | نسبت، تناسب | تقریب

تدریس خصوصی آنلاین سراسر کشور

(تماس تصویری)

حضور (فقط تهران)

رفع اشکال - تقویتی - تیزهوشان و آزمون ورودی مدارس خاص

غرب

۴۴۴۶۹۹۲۱

شمال

۲۲۸۶۹۰۳۸

مرکز و شرق

۷۶۸۷۵۸۴۵

مشاور ثبت نام (خانم هاشمی) ۱۴۰۰-۶۰۱-۰۹۱۰

برای عضویت در کانال تلگرام @riazi1000 کلیک کنید: